

Nd.

89. Frumvarp til laga

um dýralækna.

Frá landbúnaðarnefnd.

1. gr.

Héraðsdýralæknar skulu vera 9 á landinu, og skulu umdæmi þeirra vera sem hér segir:

1. Gullbringu- og Kjósarsýsluumdæmi, nær yfir Reykjavík, Hafnarfjörð, Gullbringu- og Kjósarsýslu.
2. Borgarfjarðarumdæmi, nær yfir Borgarfjarðarsýslu og Akranes, Mýrasýslu, Snæfellsnes- og Hnappadalssýslu að Skógarstrandarhreppi.
3. Dalasýsluumdæmi, nær yfir Skógarstrandarhrepp í Snæfellsnessýslu, Dalasýslu, Austur-Barðastrandarsýslu og Strandasýslu að Árneshreppi.
4. Ísafjarðarumdæmi, nær yfir Vestur-Barðastrandarsýslu, Ísafjarðarsýslur báðar, Ísafjarðarkaupstað og Árneshrepp í Strandasýslu.
5. Varmahlíðarumdæmi, nær yfir Skagafjarðarsýslu, Sauðárkrók, Húnavatns-sýslur og Siglufjörð.
6. Akureyrarumdæmi, nær yfir Ólafsfjörð, Akureyri, Eyjafjarðarsýslu og Þingeyjarsýslur.
7. Austurlandsumdæmi, nær yfir Múlasýslur báðar, Seyðisfjörð, Neskaupstað og Austur-Skaftafellssýslu.
8. Rangárvallaumdæmi, nær yfir Rangárvallasýslu og Vestur-Skaftafellssýslu.
9. Selfossumdæmi, nær yfir Árnassýslu og Vestmannaeyjar.

Landbúnaðarráðherra ákveður, hvar héraðsdýralæknar skuli hafa búsetu.

2. gr.

Auk dýralækna þeirra, sem taldir eru í 1. gr., skal vera einn yfirdýralæknir, og skal hann hafa búsetu í Reykjavík. Yfirdýralæknir skal vera ráðunautur ríkisstjórnarinnar í heilbrigðismálum, er búpening varða, hafa eftirlit með störfum héraðsdýralækna, yfirumsjón með sóttvörnum gegn næmum búfjársjúkdómum og innflutningi búfjár og búfjárafurða. Einnig skal hann annast kjótskoðun í Reykjavík og Hafnarfirði og dýralækniseftirlit á þeim heimilum, sem selja ógerilsneydda mjólk til Reykjavíkur og Hafnarfjarðar.

Einnig skal ávallt starfa að minnsta kosti einn dýralæknir sem sérfræðingur við tilraunastöð háskólans í meinafræði á Keldum.

3. gr.

Landbúnaðarráðherra skipar dýralækna, sem taldir eru í 1. gr., svo og yfirdýralækni.

4. gr.

Dýralæknar skulu vinna að bættu heilsufari búpenings í landinu og aukinni arðsemi hans. Þeir skulu vera á verði gegn því, að þjóðfélagið bíði tjón af völdum búfjársjúkdóma, og gegn hættum þeim, sem samfara eru neyzlu fæðutegunda, er eiga rót sína að rekja til sjúkra dýra og stafað geta af spilltum búfjárafurðum.

5. gr.

Dýralæknar samkvæmt lögum þessum eru þeir einir, sem lokið hafa embættisprófi við viðurkenndan dýralæknaháskóla og fengið hafa lækningaleyfi hjá landbúnaðarráðherra, að fengnum tillögum yfirdýralæknis.

6. gr.

Komi upp næmur búfjársjúkdómur eða grunur um næman búfjársjúkdóm í umdæmi dýralæknis, skal hann gera nauðsynlegar bráðabirgðaráðstafanir til að stöðva útbreiðslu sjúkdómsins og forða frá tjóni, er af honum getur stafað, og tilkynna það yfirdýralækni tafarlaust. Gerir yfirdýralæknir þá þær ráðstafanir, sem þurfa þykir, í samráði við hlutaðeigandi dýralækni.

Landbúnaðarráðherra skal að fengnum tillögum yfirdýralæknis setja reglugerð um næma búfjársjúkdóma og varnir gegn þeim og meðferð þeirra.

7. gr.

Læknisaðgerðir á dýrum, höldnum næmum sjúkdómum, skulu eingöngu framkvæmdar af dýralæknum eða í samráði við þá.

8. gr.

Dýralæknar skulu halda skýrslur um sjúkdóma og heilsufar búfjár, hver í sínu umdæmi. Skulu skýrslur þessar sendar yfirdýralækni fyrir 1. febrúar ár hvert. Úr skýrslum þessum skal yfirdýralæknir vinna heildaryfirlit um heilsufar búpenings um land allt samkvæmt nánari fyrirmælum landbúnaðarráðherra.

9. gr.

Dýralæknar annast kjötskoðun, hver í sínu umdæmi, eftir því sem aðstæður leyfa. Þar, sem dýralæknar ná eigi til, skulu héraðslæknar annast kjötskoðun samkvæmt lögum, reglugerðum og öðrum fyrirmælum, er um það gilda, en í samráði og undir eftirliti hlutaðeigandi héraðsdýralæknis.

Héraðsdýralæknar safna skýrslum frá þeim, er kjötskoðun annast í umdæmum þeirra, og senda þær yfirdýralækni.

Yfirdýralæknir setur þeim, er kjötskoðun annast, reglur um framkvæmd kjötskoðunarinnar og hefur heilbrigðiseftirlit og aðalumsjón með öllum sláturhúsum landsins og frystihúsum, þar sem kjöt er geymt.

10. gr.

Héraðsdýralæknar skulu árlega annast eftirlit með nautgripum, heilbrigði þeirra, hirðingu, umgengni í fjósum og öðru því, er lýtur að mjólkurframleiðslu á þeim heimilum, sem framleiða sölumjólk. Skulu dýralæknar halda skýrslur um þetta eftirlit samkv. nánari fyrirmælum yfirdýralæknis. Skýrslur þessar skulu vera í 2 eintökum, og fær hlutaðeigandi mjólkurbú eða samsala annað eintakið, en yfirdýralæknir hitt. Skýrslurnar skulu sendar þessum aðilum eins fljótt og við verður komið. Yfirdýralæknir segir fyrir um skýrslugerð þessa og afgreiðslu þeirra.

11. gr.

Þar, sem ekki er sérstök lyfjabúð í næsta nágrenni dýralæknis, ber honum skylda til að hafa til sölu öll algengustu dýralyf samkvæmt nánari reglum, er yfirdýralæknir setur.

12. gr.

Héraðsdýralæknar og yfirdýralæknir skulu taka laun úr ríkissjóði. Yfirdýralæknir samkvæmt V. flokki launalaganna. Honum skal greiddur skrifstofu- og ferðakostnaður samkvæmt reikningi, er landbúnaðarráðherra samþykkir.

Héraðsdýralæknar taka laun samkvæmt X. flokki launalaganna. Auk þess skal þeim greitt fyrir störf og ferðir fyrir einstaka menn eða hið opinbera samkvæmt gjaldskrá, er landbúnaðarráðherra setur að fengnum tillögum Dýralæknafélags Íslands.

13. gr.

Nú fæst eigi dýralæknir í eitthvert af hinum lögákveðnu dýralæknisumdæmum. Er þá sýslu- og bæjarfélögum í umdæminu heimilt að semja við menn búsetta í umdæminu, sem eigi eru dýralæknar að menntun, að annast dýralæknisstörf, eftir því sem kunnátta þeirra leyfir, önnur en þau, er um getur í 7., 9. og 10. gr., til hjálpar búfjáreigendum í umdæminu, enda komi samþykki yfirdýralæknis og landbúnaðarráðherra til.

Þegar svo er ástatt sem segir í 1. málsg. n. njóta hlutaðeigandi bæjar- og sýslufélög styrks úr ríkissjóði, samkvæmt tillögum yfirdýralæknis, til að greiða mönnum þeim, sem þannig eru ráðnir, hæfileg laun fyrir störf sín. Þó skal styrkur sá, sem greiddur er í hvert umdæmi, sem er án dýralæknis, aldrei nema hærri upphæð en $\frac{2}{3}$ þeirra launa, sem héraðsdýralæknum eru greidd samkvæmt launalögum. Styrkur þessi fellur niður, þegar dýralæknir fæst í umdæmið.

14. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 24 12. júní 1939, um dýralækna, lög nr. 4 27. jan. 1943, um breytingar á lögum nr. 24 12. júní 1939, og lög nr. 31 22. apríl 1947, um breytingu á lögum nr. 4 27. jan. 1943, svo og önnur fyrirmæli í lögum og reglugerðum, er kynnu að koma í bága við lög þessi.

15. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1948.

Greinargerð.

Atvinnumálaráðuneytið hefur sent nefndinni frv. þetta með tilmælum um, að hún flytti það. Þótt landbn. flytji frv. þetta, áskilja einstakir nefndarmenn sér rétt til þess að flytja breytingartillögur við frv. eða fylgja breytingartillögum, sem fram kunna að koma.

Fr. fylgdi svo hljóðandi greinargerð:

Með bréfum dags. 15. sept. þ. á. skipaði landbúnaðarráðherra þriggja manna nefnd til að endurskoða gildandi lög um dýralækna.

Í nefndina voru skipaðir: Árni G. Eylands stjórnarráðsfulltrúi, og var hann jafnframt skipaður formaður nefndarinnar, Ásgeir Ólafsson dýralæknir, Borgar-nesi, og Páll Pálsson dýralæknir.

Nefndin hefur samið framangreint frumvarp til laga um dýralækna.

Til skýringar við frumvarpið og hinar einstöku greinar þess lét nefndin fylgja því eftirfarandi athugasemdir:

Á stöðari árum hafa komið fram óskir um það, að fjölga beri dýralæknum á landinu, eins og glöggst má sjá af lögum um dýralækna frá 1939 og breytingum, sem fram hafa komið á nefndum lögum 1943 og 1947.

Nefndin hefur verið sammála um, að taka beri til greina þessar óskir og telur hæfilegt, eins og nú horfir, að landinu sé skipt í 9 dýralæknisumdæmi. Nefndinni fannst eðlilegt að ákveða starfssvæði dýralæknanna, eins og gert er með umdæmi mannalækna, sýslumanna og annarra embættismanna. Enn fremur álitur nefndin, að það sjónarmið verði að vera ráðandi, að dýralæknarnir séu fyrst og fremst settir á þá staði, þar sem mest not verði að starfsemi þeirra og með tilliti til samgangna, búfjáreignar og framleiðslu landbúnaðarafurða, og í samræmi við það hafa umdæmin verið mörkuð.

Í lögum nr. 11 28. febr. 1947, um rannsóknarstöð háskólans í meinafræði að Keldum, er gert ráð fyrir, að rannsóknarstöðin vinni fyrst og fremst að rannsóknum á búfjársjúkdómum. Telur nefndin því sjálfsagt, að a. m. k. einn af sérfræðingum þeim, er vinna við nefnda rannsóknarstöð, hafi dýralæknismenntun og að ákvæði finnist í lögum um, að svo skuli vera.

Kröfur um aukna hollustu búfjárafurða verða æ háværi og samgöngur við útlönd miklu örari en áður var og þar með aukin hætta á, að næmir dýrasjúkdómar geti borizt til landsins. Þessar breyttu aðstæður hljóta að valda því, að starf yfirdýralæknis, hvað snertir umsjón með sóltvörnum og eftirlit ýmiss konar, mun stórum aukast, og er nefndin því þeirrar skoðunar, að yfirdýralækninum beri að hlífa við hinum tímafreku og erilsömu störfum, sem fylgja sjúkravitjunum og annarri hjálpi. Nauðsyn ber til að nota starfskrafta hans á annan hátt.

Til þess að koma á fastari skipan um sóttvarnarmál og heilbrigði búpenings á landinu, verður ekki hjá því komizt, að yfirdýralæknir hafi nánari afskipti af þessum málum en ætlazt hefur verið til í eldri lögum um þessi efni.

Á dýralæknum hvíla ýmis ábyrgðarmikil störf, sem geta haft mikla þjóðhagslega þýðingu. Með frumvarpi þessu á að tryggja, að til þessara starfa veljist menn, sem öðlazt hafa haldgóða þekkingu með háskólanámi, og er þetta ákvæði í samræmi við þá stefnu, sem ríkjandi er meðal nágrannaþjóða vorra í þessum málum.

Löggjöf um næma búfjársjúkdóma hefur verið mjög í brotum hér á landi. Teljum við þetta mjög bagalegt, þar sem ýmsir næmir sjúkdómar eru til í búpeningi landsmanna, en ákvæði um varnir og meðferð alla mjög ófullkomin og sums staðar engin. Með ákvæðum í 6. gr. viljum við heina úrlausn þessara mála til rétttra aðila og gerum jafnframt ráð fyrir, að landbúnaðarráðuneytið gefi út ýtarlega reglugerð um næma sjúkdóma og meðferð þeirra.

Með ákvæðum 7. gr. er meðferð næmra búfjársjúkdóma lögð í hendur dýralækna og þar með komið í veg fyrir, að menn, sem litla eða enga þekkingu hafa á sjúkdómsgreiningu og eðli sjúkdóma, geti vegna oftrúar eða gróðafiknar tekið að sér lækningu eða lækningatilaunir á búfé hænða, jafnvel í stórum stíl, eins og fleiri dæmi eru til.

Skýrsluhald er mikilsvert atriði í baráttunni við ýmsa sjúkdóma, einkum næma sjúkdóma, og munu allir dýralæknar hér á landi á einu máli um það, að bagalegt sé, að eigi skuli vera til skýrslur um búfjársjúkdóma frá síðustu áratugum. Úr þessu er nú reynt að bæta, enda er slíkt skýrsluhald fyrir löngu lögskipað hjá nágrannaþjóðum vorum, og verður eigi komið hjá því, að svo sé einnig gert hér á landi.

Eins og nú hagar til, er kjötskoðun allvíða framkvæmd af læknum og lækna-nemum. Hefur því af eðlilegum ástæðum gætt nokkurs ósamræmis við merkingu kjötsins. Með ákvæði 9. gr. vill nefndin reyna að koma á meira samræmi í þessum málum.

Ákvæði 10. gr. þurfa ekki skýringar við, enda hefur svipað fyrirkomulag verið á þessum málum og greinin gerir ráð fyrir. Þá er gert ráð fyrir, að yfirdýralæknir hafi meiri afskipti af þessu en verið hefur, og er með því leitast við að koma meira samræmi og festu á þessi mál.

Í 11. gr. er dýralæknum, sem búsettir eru fjarri lyfjabúðum, gert að skyldu að hafa ætíð fyrirbyggjandi hin algengustu dýralyf til þess að gera mönnum hægara að ná í lyfin um leið og ráða dýralæknis er leitað.

Loks er í 13. gr. gerð tilraun til að gera því fólki auðveldara fyrir, er sökum dýralæknafeðar á erfiðast með að ná til dýralæknis.